

Frits Lozeman gaat de strijd aan tegen leverbot

“We zitten helemaal niet in een

Frits Lozeman: “Ik wil voorkomen dat ik wel problemen krijg”

De gezondheid van zijn dieren in de gaten houden via tankmelkonderzoek, dat doet Frits Lozeman uit Achterveld al jaren. Vooral omdat het makkelijk is en je snel ziet of er wat speelt, “want daar heb je soms geen idee van”. Zo bleken er veel afweerstoffen tegen leverbot in zijn melk te zitten. “Ik dacht dat leverbot in deze regio helemaal niet speelde, bovendien merk ik niets aan de koeien.”

Frits is al 45 jaar boer. Hoewel eigenlijk al ‘met pensioen’, staat hij in de praktijk nog iedere doordeweekse dag garant voor het reilen en zeilen op de boerderij. “Mijn zoon woont hier sinds drie jaar met zijn vrouw en kinderen, maar zij werken allebei (nog) buiten de deur. Mijn vrouw en ik wonen in hun voormalige huis in het dorp en zorgen door de week voor het bedrijf.” Op de boerderij in Achterveld worden

ongeveer 55 koeien en 35 stuks jongvee gehouden. Daarnaast staan er nog zo’n twintig stuks jongvee op een opfokbedrijf in Bunnik. Sinds 1997 is de bedrijfsvoering op biologische basis, de melkproductie ligt op 6.200 liter per koe per jaar.

Onverwacht

Als we met Frits en zijn dierenarts Leen Stam van Dierenartsenpraktijk Veenen-

daal aan de keukentafel zitten om over het ‘leverbotprobleem’ op het bedrijf te praten, wil Frits meteen iets rechtzetten: “Eigenlijk wil ik het geen ‘probleem’ noemen, want de dieren doen het heel goed. Ze hebben leverbot, maar dat zou je niet zeggen.”

“De relatief lage melkproductie van de dieren maakt onder andere dat je een aandoening als leverbot niet zo snel opmerkt”, vult Leen aan. “De koeien hebben genoeg energie over om hun weerstand goed op peil te houden en zien er goed uit; ze hebben geen klinische verschijnselen.”

Frits is het tankmelkonderzoek dan ook niet gaan doen omdat hij iets verwachtte. “Maar om dezelfde reden dat ik aan diverse andere tankmelkonderzoeken meedoe: ik wil op een makkelijke en relatief goedkope manier weten hoe ik er voor sta. De uitslag verraste mij, ook omdat ik dacht dat dit dus helemaal geen leverbotgebied is.”

Problemen voorkomen

Een tijd lang heeft Frits de uitslagen van de leverbot-tankmelkonderzoeken gelaten voor wat ze waren.

“Omdat ik geen problemen heb en ik behandelen wel erg veel gedoe vind, heb ik het een tijdje laten lopen. Maar na de laatste leverbot-tankmelkuitslag (oktober 2012, red.) heb ik toch besloten in actie te komen.” Wat meespeelde was onder andere een gesprek met een collega-veehouder, die vanwege leverbot na verloop van tijd last had gekregen van productiedaling en een mindere groei van het jongvee. “Hij is gaan behandelen en boekt daar hele goede resultaten mee. Dat heeft me wel aan het denken gezet. Zover wil ik het niet laten komen; ik wil voorkomen dat ik wel klinische verschijnselen krijg.”

ze toch altijd vast om te bekappen, dat is een goed moment om ze meteen te behandelen. Op deze manier is het goed te doen.” Frits verwacht niet zozeer dat er iets zal veranderen bij de koeien: “Ik zie het meer als een verzekeringspremie; ik wil graag dat het goed blijft gaan.” Leen: “Het is belangrijk om de behandeling goed vol te houden en om ook het jongvee dat in oktober hier naartoe komt, te onderzoeken. Het plan is om in november/december bij ongeveer vijf van deze dieren bloedonderzoek te doen om te kijken of zij een infectie hebben opgelopen en dus behandeld moeten worden. In januari kunnen we dan bij de oudere dieren door middel van mestonderzoek kijken of de behandeling heeft aangeslagen. We hebben het ook gehad over de preventie en die bestaat er bij Frits

leverbotgebied”

Behandeling en preventie

Sinds een aantal maanden behandelt Frits de droge koeien met triclabendazol. “Ik heb het behandelen verwerkt in mijn routine. Als de koeien droog gaan, zet ik

Dierenarts Leen Stam: “Geen klachten betekent niet automatisch dat je geen leverbot hebt”

vooral uit dat hij het jongvee op tijd naar binnen haalt.”

Droger land, toch leverbot

Zoals Frits zijn er meer veehouders in het werkgebied van DAP Veenendaal die de afgelopen jaren, eigenlijk onverwacht, de uitslag “veel afweerstoffen aangetoond” ontvingen naar aanleiding van het tankmelkonderzoek op leverbot. “De Gelderse vallei staat niet echt bekend als een leverbotgebied. Veel veehouders denken ‘het zit hier niet dus ik heb het niet’. Maar uit verhalen als die van Frits blijkt wel degelijk dat de leverbot ook steeds beter in wat droger land kan overleven. Bovendien wordt het niveau van de grondwaterstand steeds meer verhoogd. We proberen dat wel bij onze veehouders onder de aandacht te brengen, maar dat is best lastig. Als er niet echt klachten zijn en je zit in een droog gebied, is het ook wel logisch dat je je niet al te druk maakt om leverbot. Maar dit is geen garantie dat het op je bedrijf niet speelt. Met een tankmelkonderzoek kom je daar snel en makkelijk achter; dan weet je waar je aan toe bent en of er actie nodig is of niet.”

Walter Schouten

GD leverbot-specialist Walter Schouten:

“Leverbot veroorzaakt veel schade: minder groei bij het jongvee, verminderde vruchtbaarheid en lagere productie bij volwassen runderen. De grootste leverbotbesmetting vindt plaats vanaf half augustus tot november. Naast leverbot kunnen ook maagdarmwormen een rol spelen, het is daarom verstandig dat bedrijven met weidegang ook controleren op wormbesmettingen. Dat kan heel eenvoudig via tankmelkonderzoek (GD Tankmelk Worminfecties).

Wanneer leverbot is aangetoond, kan via de GD Quicksan Leverbot de leverbot-situatie op een bedrijf beter in beeld worden gebracht. Een GD-buitendienstmedewerker kan vervolgens de percelen met leverbotlakken in kaart brengen. Aan de hand van deze ‘kartering’ kan een beweidingplan worden opgesteld om zo een leverbotbesmetting te vermijden of te verminderen.

Wanneer een infectie is aangetoond, geldt voor het jongvee dat éénmalig behandelen met triclabendazol 2 tot 4 weken na het opstallen voldoende is. Voor melkgevende dieren geldt dat ze alleen aan het begin van de droogstand behandeld mogen worden. Door de runderen te wegen of gebruik te maken van een meetlint kan onderdosering worden voorkomen. Er komt in Nederland steeds meer ongevoeligheid voor triclabendazol voor. Daarom is het goed om door middel van mestonderzoek twee weken na behandeling de dieren te controleren om zo na te gaan of de behandeling effectief is geweest.

In september en november komt de Werkgroep Leverbotprognose met een voorspelling van de kans op een leverbotbesmetting, waarbij op een kaart de risicogebieden duidelijk worden aangegeven. Deze voorspelling is onder andere terug te vinden op www.gddeventer.com en in de *GD Herkauwer* van november.”